

Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta
Katedra humanitních věd

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**MIMOPARLAMENTNÍ STRANY
VE VOLBÁCH DO ZASTUPITELSTVA
STŘEDOČESKÉHO KRAJE**

Autor: Pavelková Petra
Vedoucí práce: Doc. PhDr. Čmejrek Jaroslav, CSc.

© 2009 ČZU v Praze

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Mimoparlamentní strany ve volbách do zastupitelstva Středočeského kraje zpracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím uvedené literatury a dalších informačních zdrojů. Jako autorka uvedené práce prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala panu Doc. PhDr. Jaroslavu Čmejrkovi, CSc. za ochotu, rady a odborné vedení při zpracování mé bakalářské práce.

Děkuji Mgr. Ludkovi Jenišťovi za poskytnutý rozhovor a věnovaný čas.

**MIMOPARLAMENTNÍ STRANY VE VOLBÁCH
DO ZASTUPITELSTVA STŘEDOČESKÉHO KRAJE**

**NON-PARLIAMENTARY PARTIES IN THE
CENTRAL BOHEMIAN REGIONAL ELECTIONS**

SOUHRN

Územní veřejná správa měla v České republice během 90. let neúplnou hierarchickou strukturu. Nebyla vyjasněna otázka vyšších samosprávných celků. Celá záležitost byla vyřešena později ve prospěch krajského zřízení. V roce 2001 si zřízené kraje a krajské politické struktury poměrně rychle upevnily v ČR své postavení. Proto se do středu pozornosti dostaly krajské volby a jejich výsledky. Bakalářská práce se věnuje krajským volbám ve Středočeském kraji v roce 2008. Zjišťuje, jaké možnosti mají mimoparlamentní strany v krajském volebním boji. Pojednává nejen o výsledcích těchto stran, ale také o jejich úloze v povolebním vyjednávání.

KLÍČOVÁ SLOVA

Krajské volby, kraj, zastupitelstvo, politická strana, neparlamentní, výsledky, povolební vyjednávání

SUMMARY

Territorial Government in the Czech Republic during the 90th years of incomplete hierarchical structure. There was no clarification as to whether the higher authorities. The whole matter was later resolved in favor of establishing a county. In 2001 the Region established a regional political structure relatively quickly consolidated its position in the Czech Republic. It is therefore more closely on regional elections and their results. Bachelor's thesis deals with regional elections in the Central Region in 2008. It finds out what options are extra-regional parties in the electoral battle. It discusses not only the results of these parties, but also about their role in negotiating the post-election.

KEYWORDS

Regional elections, region, council, political party, non-parliamentary, the results, election negotiations

OBSAH

1. ÚVOD	5
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	7
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	9
3.1 KRAJSKÉ ZŘÍZENÍ	9
3.2 KRAJSKÉ VOLBY	12
4. CHARAKTERISTIKA STŘEDOČESKÉHO KRAJE	18
4.1 GEOGRAFIE	19
4.2 DEMOGRAFIE	19
4.3 POLITICKÁ CHARAKTERISTIKA	20
4.4 HOSPODÁŘSTVÍ	21
4.5 SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA	22
5. MIMOPARLAMENTNÍ STRANY VE STŘEDOČESKÉM KRAJI	24
5.1 NEZÁVISLÍ STAROSTOVÉ PRO KRAJ	30
6. VOLEBNÍ VÝSLEDKY A POVOLEBNÍ VYJEDNÁVÁNÍ	33
6.1 VOLEBNÍ VÝSLEDKY	33
6.2 POVOLEBNÍ VYJEDNÁVÁNÍ	37
7. ZÁVĚR	40
8. POUŽITÁ LITERATURA	42
9. PŘÍLOHY	44

1. ÚVOD

Územní veřejná správa měla v České republice během 90. let neúplnou hierarchickou strukturu, poněvadž nebyla vyjasněna ustanovení krajského zřízení. Zřízení krajů mělo své příznivce i odpůrce a v důsledku toho se ustanovení krajů odkládalo. Někteří odpůrci krajského zřízení preferovali zemské zřízení. Antipatie spočívaly i v tom, že vyšší územní samosprávné celky (VÚSC), které systém územních samosprávných celků předpokládal, se neshodují s přirozeným a historickým rozdělením ČR a není vyjasněn účel krajů, jejich počet a působnost. V polovině 90. let se problém VÚSC vyřešil schválením Zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Na jeho základě bylo zřízeno 14 krajů.

Kraj je vyšší územní samosprávný celek, který působí mezi parlamentní a lokální úrovní politického procesu. Kraje mohou předkládat návrhy právních předpisů Poslanecké sněmovně, vydávat obecně závažné vyhlášky, ale také rozhodují tam, kde nemohou rozhodovat obce. Proto je důležité, kdo v kraji vládne, která politická strana je v čele. Krajská zřízení upravuje zákon č. 129/2000 Sb., o krajích. První volby do zastupitelstev krajů se konaly v polovině listopadu roku 2000. Krajské volby jsou upraveny zákonem č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů.

Politickému procesu, stranám a jejich systému se věnuje značná pozornost, ať už v televizním vysílání, v novinových článcích, v knihách nebo politických výzkumech. V 90. letech převažoval v politické literatuře spíše zájem o celostátní politiku, zatímco regionální a komunální politika zůstávala v pozadí.

Po roce 2000 autoři politologických studií zaměřili svou pozornost na nově ustanovené kraje (např. Z. Koudelka, L. Mrklas). Stav výzkumů politických stran v ČR a přehled hlavních témat, která se v této souvislosti rozebírala, stručně zpracoval kupříkladu Pavel Pšeja.¹

V roce 2001 si ustanovené kraje a krajské politické struktury upevnily poměrně rychlé své postavení v ČR. Proto se do středu pozornosti dostávaly krajské volby a jejich výsledky.

¹ PŠEJA P. : *Některé otázky výzkumu politických stran České republiky*, s. 242 In FIALA, P., STRMISKA, M. (eds): *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. 1. vydání. Brno: CDK, 2005. ISBN: 80-7325-074-8.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

Krajská politická scéna se svým uspořádáním blíží scéně parlamentní. Rozhodující pozice zaujímají představitelé stran, které jsou zastoupeny v Poslanecké sněmovně. V tomto smyslu se krajská politická scéna odlišuje od středních a menších měst, v nichž podstatně větší úlohu mají nezávislí kandidáti a jejich sdružení. V krajských volbách se nezávislí kandidáti mohou uplatnit pouze na kandidátních listinách politických stran. Sdružení nezávislých kandidátů se voleb zúčastnit nemohou. Přesto se do volebního boje na krajské úrovni zapojují vedle parlamentních stran i mimoparlamentní politické strany, které mohou mít svůj základ v sdruženích nezávislých kandidátů na komunální úrovni.

Z metodického hlediska bude práce založena na studiu odborné literatury, dokumentů, zejména programů politických stran, a na analýze volebních výsledků a povolebního vyjednávání. Práce využije zprávy a komentáře z tisku. Doplňující informace budou získány formou nestandardizovaného rozhovoru.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké reálné možnosti mají neparlamentní strany v krajském volebním boji. Práce se zaměří nejen na vlastní volební výsledek neparlamentních stran, ale i na jejich úlohu v povolebním vyjednávání. Téma bude zkoumáno na materiálu krajských voleb ve Středočeském kraji v roce 2008.

Práce je rozdělena do sedmi částí. Těžiště práce představuje část pátá a šestá kapitola. Pátá kapitola se zaměřuje na stranický systém Středočeského kraje, přičemž hlavní pozornost věnuje mimoparlamentním stranám. Obsahem šesté kapitoly je analýza volebních výsledků a rozbor povolebního vyjednávání. Tato kapitola má přiblížit reálné postavení a možnosti neparlamentních stran na krajské úrovni.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Krajské zřízení

Kraje jsou vyšší územní samosprávné celky, které jsou upraveny zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích. Jsou definovány jako územní společenství občanů a veřejnoprávní korporace.² Česká republika je rozdělena na 14 krajů.

Všechny kraje mají svůj název a své území. Charakteristickým znakem pro všechny kraje je území, obyvatelstvo, soustava orgánů, právní subjektivita a vlastní hospodaření. Veřejnoprávní korporace, kterou je kraj, v právních vztazích jedná svým jménem a na vlastní odpovědnost. Vlastním hospodařením se rozumí mít právo na vlastní majetek, se kterým kraj může samostatně hospodařit. Každý kraj a jím zřízené nebo založené organizační složky, případně právnické osoby, mohou používat své symboly. Mezi základní tři symboly řadíme znak, vlajku a razítko.

Orgánem kraje jsou zastupitelstvo, rada, hejtman, krajský úřad, výbory zastupitelstva, komise a zvláštní orgány kraje. Zastupitelstvo kraje je zakotveno ústavně. Občané kraje volí zastupitelstvo na čtyřleté volební období. Volby do zastupitelstva kraje vždy vyhlašuje prezident republiky.

²ČMEJREK, J.: *Obce a regiony jako politický prostor*. 1. vyd. Praha : Alfa, 2008. 28 s. ISBN 80-87197-00-3. str. 28

Počet členů v zastupitelstvu se stanovuje na základě počtu občanů v kraji. V kraji do 600 000 obyvatel se volí 45 členů, při 600 000 - 900 000 obyvatel je to 55 členů, a pokud je obyvatel více než 900 000 počet zastupitelů činí 65. Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech týkajících se samostatné působnosti, u přenesené působnosti jen pokud je tak stanoveno zákonem.

Mezi činnosti zastupitelstva patří: předkládání návrhů zákonů Poslanecké sněmovně, koordinování rozvoje kraje (schvalování programů rozvoje územního obvodu kraje), schvalování rozpočtu a závěrečného účtu kraje, vydávání obecně závazných vyhlášek kraje a další. Důležitým úkolem zastupitelstva je zvolení hejtmána, jeho zástupce a dalších členů rady. Schůze zastupitelstva se konají podle potřeby, avšak alespoň jedenkrát za tři měsíce. Zasedání písemně svolává hejtman a jsou veřejná. Pro platné usnášení zastupitelstva je nutná přítomnost nadpoloviční většiny všech členů a pro přijetí usnesení, rozhodnutí nebo volby je třeba nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva.

Rada kraje je tvořena hejtmánem, jeho zástupcem a dalšími členy. Má devět (do 600 000 obyvatel), nebo 11 členů (nad 600 000 obyvatel). Rada je výkonným orgánem kraje v oblasti samostatné působnosti a je odpovědná zastupitelstvu.³ Schůze rady se konají na svolání hejtmána a jsou neveřejná, pokud se rada nerozhodne jinak. Jejimi hlavními činnostmi jsou: příprava návrhů pro jednání zastupitelstva, zabezpečování hospodaření kraje podle schváleného rozpočtu, vydávání nařízení kraje, projednávání návrhů předložené zastupiteli a další.

³ KOUDELKA, Z. *Obce a kraje - podle reformy veřejné správy v roce 2001*. Praha : Linde, 2001. ISBN 80-7201-272-X.

Kraj je navenek zastupován hejtmanem. Hejtman může své činnosti vykonávat až po schválení zastupitelstvem nebo radou. Zastupitelstvo kraje ho volí ze svých řad. Úkoly hejtmana: jmenování/odvolávání ředitele krajského úřadu (se souhlasem ministra vnitra), podepisování právních předpisů kraje (společně se svým zástupcem), svolávání (řízení) zasedání zastupitelstva a rady a další úkoly, které jsou stanovené zákonem nebo jsou mu svěřené zastupitelstvem nebo radou. Zástupce hejtmana zastupuje hejtmana v době jeho nepřítomnosti.

Krajský úřad se člení na odbory, oddělení, sekretariát ředitele a sekretariát hejtmana. Krajský úřad tvoří ředitel, který je v čele úřadu, a zaměstnanci sem zařazení. Zastupitelstvo a rada ukládají řediteli krajského úřadu úkoly. Mezi působnost kraje patří: přezkoumávání rozhodnutí vydaná úřady ve správním řízení, ukládání sankcí za porušení právních předpisů kraje, zabezpečování výstavby a provozu informačního systému kraje a další.

Výbory jsou zřizovány zastupitelstvem jako iniciativní a kontrolní orgány. Povinnými výbory jsou: kontrolní, finanční, pro vzdělání, výchovu a zaměstnanost. Výbor je tvořen nejméně třemi členy (pokud zákon nestanoví jinak). Finanční výbor kontroluje hospodaření s majetkem a finančními prostředky kraje, hospodaření právnických osob, využívání dotací z rozpočtu kraje obcemi a plní další úkoly zadanými zastupitelstvem. Kontrolní výbor kontroluje hlavně plnění usnesení zastupitelstva a rady. Výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost je třetím povinným výborem.

Mezi jeho hlavní úkoly patří posuzování sítí škol a školských zařízení, předkládání návrhů na zkvalitnění

péče poskytované školami a školskými zařízeními, vyjadřování k záměrům na poskytování dotací v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu, projednávání zpráv o výsledcích výchovně vzdělávací činnosti a další úkoly, které mu zadá zastupitelstvo. Tyto tři povinně zřízené výbory jsou vždy pětičlenné. Všechny výbory musejí mít lichý počet členů.

Komise je iniciativním a poradním orgánem rady, které je odpovědná. Hejtman kraje může zřídit zvláštní orgány, které budou vykonávat přenesenou působnost.⁴

3.2 Krajské volby

Krajské volby upravuje zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstva krajů. Volby do zastupitelstva krajů probíhají na bázi poměrného zastoupení. Hlasování je tajné, rovné a přímé. Právo volit stejné jako u voleb komunálních, senátních a sněmovních má občan České republiky může volit v příslušném kraji po dosažení věku 18 let. Pasivní volební právo je omezeno také věkem 18 let. Volebním obvodem je celé území kraje. Počet volených zastupitelů závisí na počtu obyvatel v kraji.

Politické strany mohou podat jen jedinou kandidátní listinu. V jednotlivých krajích se voleb můžou zúčastnit různé politické strany, politická hnutí a koalice. Mandát získají strany, které zdolají uzavírací 5% klauzuli.

⁴ ČMEJREK, J, KOPŘIVA R. Základy veřejné správy. Praha: Reprografické studio PEF ČZU, 2007. ISBN 978-80-213-1626-3

Významnými faktory ovlivňující vztah volebního systému ke stranickému systému jsou: volební formule, velikost obvodu, uzavírací klauzule a počet skrutinií. Jejich výsledek a vztah ke stranickému systému koresponduje s proporcionalitou volebního systému. Krajské volby nejvíce ovlivňuje velikost obvodu a uzavírací klauzule. Nerovnoměrný systém způsobuje 5% uzavírací klauzule, která ovlivňuje vstup malých stran. Disproporcionalita je představována propadnutím hlasů stran, které nezdolali uzavírací klauzuli.

V krajských volbách roku 2000 ve Středočeském kraji propadlo celkem 12,14% hlasů, za všechny kraje pak 11,22% hlasů. Tento výsledek propadlých hlasů v krajských volbách 2000, kdy se volby konaly poprvé, se velmi podobá hodnotám propadlých hlasů ve volbách do Poslanecké sněmovny (dále jen „PS“) za rok 1998 a 1996, kdy propadlých hlasů bylo 11,32% a 11,16%. Přestože při volbách do „PS“ i do krajských zastupitelstev došlo k propadu hlasů a princip voleb je stejný, se v krajských zastupitelstvech objevily strany, které v „PS“ nevystupují. Je to způsobené charakterem regionálních voleb a taktikou voličů, kterou přebrali z voleb komunálních.⁵ Volební zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstva krajů má čtyři části.

⁵ MRKLAS, L. (ed) a kol. Krajské volby 2000: fakta, názory, komentáře. Praha: Cevro, 2001. ISBN 80-238-6750-4.

Část první se zabývá volbami do zastupitelstev krajů a má stanovených 10 hlav. Hlava první pojednává o obecném ustanovení krajských voleb. V této oblasti se dozvíme o základních informacích a právech. Krajské volby vyhlašuje prezident republiky. Konají se ve všech krajích v tytéž dny a v tytéž hodiny. Vždy se hlasuje tajně, což je základem rovného a přímého volebního práva. Zastupitelstvo kraje je voleno na 4 roky a v České republice se zastupitelé volili již třikrát. K volbám má právo jít občan České republiky, který dosáhl plnoletosti (18 let) a má zde hlášen trvalý pobyt. Zastupitelem kraje může být zvolen každý, kdo splňuje podmínky pro voliče. Členství v zastupitelstvu nelze sloučit s funkcí vykonávanou na ministerstvu, zaměstnancem kraje zařazeným do krajského úřadu, s funkcí statutárního zástupce právnické osoby zřízené nebo založené krajem apod.

Hlava druhá se zabývá volebními orgány. Prvním orgánem je podle zákona státní volební komise. Jejím předsedou je ministr vnitra, na jehož návrh vláda jmenuje a odvolává další členy. Státní volení komise v rámci svých činností připravuje a organizuje průběh a provedení voleb, určuje losem číslo, pod kterým jsou označeny hlasovací lístky kandidujících stran, a vyhlašuje výsledky voleb. Druhým orgánem je Ministerstvo vnitra, které je ústředním orgánem. Jeho činností je řízení organizační a technické přípravy voleb, řešení stížností na zabezpečení voleb, vydávání seznamu registrovaných politických stran a hnutí aj. Český statistický úřad (dále jen ČSÚ), třetí orgán, zpracovává systém pro zjišťování a zpracování výsledků voleb. Dále zajišťuje programové vybavení pro jednodušší zpracování a poskytnutí výsledků. Dalším důležitým orgánem je krajský úřad, který také zajišťuje přípravu a provedení voleb

v kraji. V oblasti krajských voleb úřad působí v projednávání a registrování kandidátních listin, tiskne hlasovací lístky, kontroluje průběh hlasování ve volebních místnostech, archivuje volební dokumentaci apod. Pátým orgánem je pověřený obecní úřad. Ten spolupracuje s ČSÚ, kontroluje průběh hlasování a sčítání hlasů okrskovou volební komisí a také archivuje volební dokumentaci. Již šestým orgánem je obecní úřad, jehož hlavním úkolem je zajištění volební místnosti pro okrskovou volební komisi a archivace volební dokumentace. Dalším volebním orgánem je starosta. V jeho pravomocích je zajištění informování voličů o době a místě konání voleb, zajištění doručení hlasovacích lístků voličům, stanovení minimálního počtu členů okrskové volební komise, svolání prvního zasedání komise, jmenování zapisovatele a další. Předposledním volebním orgánem podle zákona je Okrsková volební komise. Ta má za úkol dbát na pořádek ve volební místnosti, zajišťovat a dohlížet na průběh hlasování, sčítání hlasů, vyhotovování zápisu o průběhu výsledků hlasování a odevzdávání volební dokumentace do úschovy obecnímu úřadu. Posledním volebním orgánem je ředitel krajského úřadu.

Hlava třetí upravuje kandidátní listiny a hlasovací lístky. Kandidátní listiny podávají registrované politické strany a politická hnutí. Každá politická strana, politické hnutí nebo koalice má povoleno podat do téhož zastupitelstva pouze jednu kandidátní listinu. Kandidátní listina musí obsahovat název kraje, název politické strany (politického hnutí, koalice) a její složení, jména a příjmení kandidátů (věk, povolání, obec trvalého pobytu, název strany/hnutí, ve kterém působí), pořadí kandidáta na kandidátní listině aj. Tuto kandidátní listinu projedná

a zaregistruje krajský úřad. Po zaregistrování stran úřad vyhotoví hlasovací lístky. Každá kandidující strana je na samostatném hlasovacím lístku. Lístek musí obsahovat název kraje, vylosované číslo, nezkrácený název politické strany/hnutí/koalice a údaje o kandidátovi.

Hlava čtvrtá pojednává o průběhu hlasování jako takovém. Hlasování se koná ve stálých volebních okrscích. Každou volební místnost je nutné vybavit volební schránkou, přenosnou volební schránkou, výpisem ze stálého seznamu občanů a zákonem o volbách. Voliči hlasují osobně a musí se prokázat platným dokladem totožností (občanský průkaz nebo cestovní pas). V místě pro úpravu hlasovacích lístků volič vkládá pouze jeden hlasovací lístek do úřední obálky, kterou vhazuje do volební schránky. Na hlasovacím lístku může vyznačit maximálně čtyři preferenční hlasy, čímž upřednostní vybraného kandidáta. Pokud na hlasovacím lístku nezakroužkuje žádného kandidáta, automaticky dostanou hlasy první čtyři uvedení kandidáti.

Hlava pátá upravuje zjišťování výsledků voleb do zastupitelstva krajů. Volební hlasy sčítá okrsková volební komise. Sčítají se zvláště hlasy pro jednotlivé politické strany/hnutí či koalice a zvláště přednostní hlasy pro jednotlivé kandidáty. Okrsková volební komise musí vyhotovit ve dvou stejnopisech zápis o průběhu a výsledku hlasování, které se předají ČSÚ v sídle pověřeného obecního úřadu. ČSÚ z těchto podkladů vyhotoví zápisy o výsledku voleb do zastupitelstva kraje a odevzdá tyto dokumenty krajskému úřadu a každé politické straně, hnutí nebo koalici. Krajský úřad jeden zápis předá státní volební komisi a ten druhý archivuje. Pro přidělování mandátů musí kandidátní strana splnit volební klauzuli ve výši alespoň

5% z celkového počtu platných hlasů. K těm, kteří tuto podmínku nesplnili, se dále nepřihlíží. Výsledky voleb vyhlásí a uveřejní krajský úřad vyvěšením zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva kraje na úřední desce krajského úřadu. Kandidátům, kteří byli zvoleni do zastupitelstva kraje, je vydáno krajským úřadem osvědčení o zvolení.

Hlava šestá pojednává o vzniku a zániku mandátu, nastupování náhradníků a nové volby. Po ukončení hlasování dochází ke vzniku mandátu člena zastupitelstva. Mandát zaniká druhý den po zakončení hlasování, po odmítnutí složení slibu člena zastupitelstva kraje, po obdržení písemného oznámení o odstoupení člena zastupitelstva hejtmanovi a úmrtím člena zastupitelstva.

Hlava sedmá se zajímá o soudní přezkum. O nároky členů okrskových volebních komisí a nároky kandidátů se stará hlava osmá. Hlava devátá mluví o přestupkách a jiných správních deliktech. Poslední hlava, hlava desátá první části volebního zákona pojednává o společných a přechodných ustanoveních.

Druhá část se zabývá změnou občanského soudního řádu, část třetí je o volbách zákona o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. Poslední částí je účinnost.⁶

⁶ *Volební zákon č. 130/2000Sb., o volbách do zastupitelstev krajů.*

4. CHARAKTERISTIKA STŘEDOČESKÉHO KRAJE

Středočeský kraj je územní samosprávná jednotka a také regionem soudržnosti Evropské unie, čímž tvoří statistickou jednotku NUTS 2. Tento kraj je největším krajem České republiky. Nachází se uprostřed ČR.

Obklopuje hlavní město Prahu a sousedí s dalšími osmi kraji. Na jeho území žije více než jeden milion obyvatel, čímž patří mezi nejlidnatější kraje. Administrativně je členěn na 26 územně samosprávných celků a z územního hlediska na 12 okresů, kterými jsou: Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-východ, Praha-západ, Příbram a Rakovník.

Možnosti této oblasti spočívají hlavně v zázemí města Prahy, na kterou je vzhledem její blízkosti velmi úzce vázán. Umožňuje mu to čerpat mnohé výhody. Krajem vedou nejdůležitější silniční i železniční komunikace, které jsou napojované na hlavní město. V oblasti hospodářství Středočeský kraj Prahu také doplňuje, jen se více orientuje na zemědělství. Mnoho obyvatel tohoto kraje do Prahy dojíždí do škol, především středních a vysokých škol, do zaměstnání, ale také na nákupy. Na území kraje se nachází mnoho kulturních a přírodních památek. Ty sem lákají obyvatele Prahy např. k víkendové rekreaci.⁷

Kniha seznamů. [cit. 12. 3. 2009]. Dostupné z WWW:

⁷ <<http://www.knihaseznamu.cz/Stredocesky-kraj>>

4.1 Geografie

Severovýchodní část tvoří rovinaté nížiny. Touto částí protéká řeka Labe. Převažuje zde zemědělská půda, kterou doplňují listnaté a borové lesy. Naopak jihozápad kraje je charakterizován vrchovinami se smrkovými a smíšenými porosty. Malebné okolí řeky Vltavy, Labe, Berounky, Sázavy a Jizery je hojně využíváné. Nachází se zde několik chráněných krajinných oblastí. Mezi nejvýznamnější a nejznámější oblasti patří Křivoklátsko, Český kras, Český ráj a Kokořínsko.⁸

4.2 Demografie

V červnu 2008 bylo ve Středočeském kraji 1 214 356 obyvatel. Počet obyvatel od roku 2000, kdy vznikly kraje, neustále stoupá. Tato skutečnost je způsobena stěhováním, zejména suburbanizací - tedy vystěhováním se z Prahy do jejího okolí. Nejlidnatějším okresem je Kladno a naopak nejméně obydleným je pak okres Rakovník. V roce 2006 na tomto území bylo téměř 51% ekonomicky aktivních obyvatel. Více jak 3/4 tvořili zaměstnaní v národním hospodářství, zbytek tvořili obyvatelé nezaměstnaní. Ze zaměstnaných obyvatel téměř 60% je pracujících v terciární sféře (obchod, pohostinství, veřejná správa, školství, doprava apod.). V zemědělství a lesnictví pracovali pouze 4% lidí. Ekonomicky neaktivních lidí bylo 49%. Mezi ně patří důchodci, studenti a děti do 14 let. Z obyvatel z hlediska vzdělanostní struktury z roku 2006 převažuje skupina bez středoškolského vzdělání a po nich následuje skupina se středoškolským vzděláním ukončené

⁸ Výroční zpráva 2007 Středočeského kraje

maturitou. Necelých 9% tvoří obyvatelé s vysokoškolským vzděláním.⁹

4.3 Politická charakteristika

Od roku 2000 do roku 2008 ve Středočeském kraji panovala pravice vláda pod vedením Občanské demokratické strany („ODS“). Po volbách 2008 se výhrou České strany sociálně demokratické („ČSSD“) situace změnila a vláda je tak levicově orientovaná.

Do prvních krajských voleb kandidovalo 14 politických stran, hnutí a koalic. Nejvíce hlasů získala ODS, která obsadila 21 křesel. 16 zastupitelů bylo z Čtyřkoalice, která byla tvořena z KDU-ČSL, Unie svobody, Demokratické unie a Občanské demokratické aliance („ODA“). Tato strana působila v české politice od roku 1998 do roku 2002. Třetí stranou v zastupitelstvu byla Komunistická strana Čech a Moravy („KSČM“), která získala 16 mandátů. Poslední stranou s nejmenším počtem mandátů tj. 12, byla ČSSD. Všechny tyto strany, které získaly místo v zastupitelstvu, působily v Parlamentu ČR.

O čtyři roky později bylo složení zastupitelstva Středočeského kraje podobné. Opět zde zvítězila ODS, která si oproti předcházejícím krajským volbám výrazně polepšila a získala 32 mandátů. Druhou pozici tentokrát obsadila KSČM se ziskem 14 mandátů. ČSSD si udržela 12 mandátů. K výraznému snížení získaných hlasů došlo u Koalice pro Středočeský kraj (původně Čtyřkoalice), která v těchto volbách získala pouze 4 mandáty. Zastupitelstvo doplňovalo

⁹ Výroční zpráva 2007 Středočeského kraje

společně Sdružení nezávislých a Evropští demokraté s 3 mandáty.

V roce 2008 došlo k velké změně, kdy ODS krajské volby nevyhrála a Koalice pro Středočeský kraj nezískala žádný mandát. S pouhým jednomandátovým rozdílem zvítězila ČSSD před ODS, ale získat nadpoloviční většinu se jí nepodařilo. ČSSD získala 26 a ODS 25 křesel. KSČM získala 10 mandátů. Zastupitelstvo doplnila nově působící neparlamentní strana Nezávislí starostové pro kraj. Strana získala 4 mandáty.¹⁰

4.4 Hospodářství

Středočeský kraj se neustále rozvíjí. Velikou výhodou pro něj je jeho poloha, která mu zajišťuje prosperitu. Můžeme říci, že je jedním z hospodářsky nejvýznamnějších regionů ČR. V průmyslové sféře nejvíce vyniká strojírenství, chemie a potravinářství. Mezi důležité podniky v kraji určitě patří automobilka Škoda Auto, a. s. (Mladá Boleslav), Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o. (Kolín), Kaučuk, a. s. a Spolana, a. s. Všechny tyto podniky nepůsobí jen v rámci Středočeského kraje, ale jsou postaveny na celostátním významu. V severovýchodní části kraje jsou výborné podmínky pro zemědělskou výrobu. Středočeský kraj zabezpečuje 20% celkové zemědělské produkce České republiky. V zemědělství převládá rostlinná výroba a to zejména pěstování pšenice, ječmene, cukrové řepy a chmel. V okolí měst mají úspěch i s pěstováním ovoce, zeleniny a květin.

Volby.cz [cit. 19. 3. 2009]. Dostupné z WWW:

¹⁰ <www.volby.cz>

4.5 Sociální a ekonomická charakteristika

Středočeský kraj je region s velkým počtem vzdělávacích a výchovných institucí. Z rozpočtu kraje jde každým rokem několik stovek milionů korun, které jsou určeny především na provoz škol a školských zřízení. S přibývajícím počtem obyvatel, především přistěhováním se mladých rodin, zde dochází k problému umístění dětí do mateřských škol a škol základních. Proto se nejen kraj, ale také obce samotné, snaží hledat řešení a školství neustále rozvíjet.

Pro kvalitu zdravotní péče se kraj snaží finančně podporovat zdravotnictví, kam se snaží uvolňovat miliony korun. V regionu je možné nalézt přes desítky zdravotních zařízení s lůžkovou péčí, mnoho ambulantních zařízení, několik specializovaných center na zvláštní druhy zdravotní péče, léčeben dlouhodobě nemocných a velké množství lékáren. K dispozici je mnoho pečovatelských služeb. Možné je využít domovy seniorů, specializované ústavy sociální péče pro mládež a dospělé, rodinné poradny, střediska pečovatelské služby, zvláštní zařízení pro výkon pěstounské péče, azylové domy, domy na půl cesty, ubytovny pro bezdomovce a zařízení pro drogově závislé.

Územím Středočeského kraje prochází mnoho silničních, železničních ale i vodních tratí. Ze všech regionů České republiky je právě zde nejhustší a nejpřetíženejší dopravní síť. Dopravu pro veřejnost zabezpečuje přes tisíc autobusových a železničních linek, na které kraj ročně vynaloží z rozpočtu více jak jednu miliardu korun. Pro řidiče se zde buduje nová dálnice D3, která bude spojit Prahu s Českými Budějovicemi. Na území

Středočeského kraje zasahuje i obchvat hlavního města Prahy.¹¹

Střední Čechy mají velké kulturní bohatství. Muzea, galerie a památníky s cennými sbírkami, které mapují historii, vývoj, přírodní bohatství a duchovní význam konkrétních míst. Narodilo se zde mnoho výtvarných umělců (např. Josef Lada), hudebních skladatelů (př. Bedřich Smetana, Antonín Dvořák), spisovatelů (př. Jaroslav Vrchlický, Karel Čapek) a dalších známých osobností.

Vzhledem k urbanizaci a industrializaci regionu se Středočeský kraj snaží sledovat vývoj průmyslu i zemědělství a na základě toho usměrňovat hladiny hluku a emisí, znečištění orby způsobené těžbou nerostných surovin nebo novou výstavbou. Pro zlepšování životního prostředí kraj přispívá na vybudování nových čistíren odpadních vod prostřednictvím dotačních fondů. Pro ochranu ovzduší se v kraji budují obchvaty měst, je zde snaha plynofikovat obce a rozvíjet centrální zásobování teplem.

¹¹ Výroční zpráva 2007 Středočeského kraje

5. MIMOPARLAMENTNÍ STRANY VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Neparlamentní strany České republiky jsou strany, které nepůsobí v Poslanecké sněmovně ČR. Jejich zaměření je různé. Můžou být sdružením regionálním, krajně pravicovým nebo levicovým apod. Jejich úspěch je ovlivněn tím, že se hůře dostávají do podvědomí voličů. Mají malé peněžní prostředky, tudíž jejich kampaň před volbami probíhá jen na základě setkání kandidáta s voličem na ulici nebo prostřednictvím jednodušších plakátů.

Ve Středočeském kraji působí několik neparlamentních stran. Ve volbách do zastupitelstva kraje v roce 2008 kandidujícími stranami byly Středočeši, Nezávislý starostové pro kraj, Národní strana, Nejen hasiči a živnostníci, Strana zdravého rozumu, Strana důstojného života, Volte pravý blok a Dělnická strana - za zrušení poplatků ve zdravotnictví.

Některé z těchto stran kandidovaly již v předchozích volbách, tj. v roce 2000 a 2004. Na hlasovacích lístcích se mohly objevit samostatně, v rámci koalice nebo pod jiným názvem. Například Pravý blok v roce 2004 vystupoval samostatně, zatímco v roce 2000 spolupracoval s Klubem angažovaných nestraníků. Tento klub byl naopak v roce 2008 členem koalice Středočeši.

Ve většině případů se neparlamentní strany nedočkaly znamenitých výsledků. Myslí se tím, že se nedostaly ve Středočeském kraji do zastupitelstva kraje. Málokterá strana nebo hnutí získala více jak 1% hlasů. Povedlo se to akorát Straně za životní jistoty, koalici Pravý blok s Klubem angažovaných nestraníků, Straně venkova a Republikánům Miroslava Sládka v roce 2000. O čtyři roky

později 1% hlasů nezískala žádná strana a tak se jim nepovedlo překročit potřebnou 5% hranici získaných hlasů. Rok 2008 byl pro mimoparlamentní strany o něco úspěšnější. Hlavně pro stranu Nezávislých starostů pro kraj, kteří dosáhli téměř 6% všech hlasů.

Nutné je podotknout, že pro získání mandátu je třeba získat alespoň 5% ze všech hlasů. Takové to omezení se nazývá uzavírací klauzule. Znamená to, že kandidující strany musí zdolat tuto omezující podmínku tím, že získají určitý podíl hlasů, aby mohl získat mandát. Pro větší strany typu ODS, KSČM a jim podobným to není až tak náročné, avšak pro menší a méně známější subjekty je to překážka nelehce zdolatelná. Takto nastavená hranice má za funkci zabraňovat velkému počtu stran vstoupit do skrutinia, avšak omezuje především malé strany.

Lze z toho vyvodit, že šance na zvolení malých neparlamentních stran jsou velmi malé. Ale na druhou stranu to není šance absolutně nereálná. Vždy záleží na voličích, koho si vyberou a koho budou volit. Jen voliči ovlivní výsledky svými hlasy. Ti jsou ale často ovlivněni médii a průzkumy, kde jsou často vyzdvihovány velké strany (typu ODS a ČSSD) a opomíjeny malé strany. Netýká se to jen voleb do krajských zastupitelstev, ale také voleb do Poslanecké sněmovny. Dalším faktorem, který může ovlivnit šance mimoparlamentních stran, může být volební účast. Pokud bude velmi nízká, je pravděpodobné, že více hlasů obdrží známější strany. Nízkou účast je možné vysvětlit neznalostí občanů o důležitosti voleb nebo jejich nezájmem o politické dění. V roce 2008 volební účast ve Středočeském kraji stoupla oproti předcházejícím volbám.

Politické hnutí Nezávislí starostové pro kraj („NSK“) začaly působit v polovině roku 2004 (Zlínský kraj). Ve Středočeském kraji v roce 2008 kandidovali poprvé. NSK si vylosovali hlasovací lístek č. 9, na kterém kandidovalo 70 členů. I přes omezenou volební kampaň dokázali získat 4 mandáty, jejichž nositeli je Mgr. Luděk Jeništa, Petr Holeček, Ing. Věra Kovářová a Dr. Miroslav Lid.

Středočeši jsou kandidátní koalicí, která je tvořená dvěma parlamentními stranami (Unie svobody - demokratická unie a Klub angažovaných nestraníků) a jednou stranou neparlamentní (Strana pro otevřenou společnost). Tato koalice kandidovala ve volbách do zastupitelstva Středočeského kraje, ale také ve Volbách do Senátu. Ani v jedné variantě však nebyli úspěšní. Jejich program představují jako abecedu. Každé písmeno z abecedy je určitým cílem celé koalice. Pod písmenem A se skrývá aktivita jejich zástupců. B - bydlení a bariéry, C - cestování, D - doprava, E - ekologie a ekonomika, F - finance, H - historie, I - inovace, J - jistoty, K - kultura, L - lidé, M - menšiny, N - nemoc, O - obec, P - policie, R - regiony, S - sport, Š - školství, T - turistika, Ú - úřad, V - venkov, Z - zdravotnictví, zemědělství a Ž - život. V roce 2008 strana neobdržela potřebnou pětiprocentní klauzuli. Ze všech platných hlasů dosáhli pouhých 1,64%. Tudíž žádný z členů se nedostal do zastupitelstva Středočeského kraje.

Národní strana je vlastenecky zaměřená. Převážně se orientuje na konzervatismus a národní tradicionalismus. Strana je zaregistrována v rejstříku politických stran a hnutí vedený u Ministerstva vnitra ČR od roku 2002. Ve svých stanovách uvádí, že jedině prosazením prvků přímé

demokracie a to zejména referenda, může být uplatněna vůle národa. Jednoznačně odporuje všem totalitním demagogiím. V ekonomické politice chce dokončit privatizaci a zastavit výprodej českého majetku do zahraničí.¹² V roce 2008 v krajských volbách kandidovala ve dvou obvodech a to ve Středočeském a Moravskoslezském kraji. Ve Středočeském kraji vystupovala pod hlasovacím lístkem č. 27 a získala 0.41% hlasů.

Nejen hasiči a živnostníci pro kraj je tvořeno koalici dvou stran. Jednou stranou je Hnutí na podporu dobrovolných hasičů a dalších dobrovolníků (dále HNPD). HNPD je politickým hnutím. Sdružuje a podporuje občany, kteří pracují ve prospěch České republiky. Hnutí podporuje činnost neziskových dobročinných organizací, rozvoj malých a středních firem a rozvoj ekologického zemědělství. Druhou stranou je Strana drobných živnostníků a podnikatelů. Ve volbách do zastupitelstva kraje v roce 2008 měla koalice pouze jednoho kandidujícího, kterým byl 37letý Aleš Kratochvíl, které navrholo HNPD. Kandidoval na hlasovacím lístku č. 28. Získal 0,61% hlasů.

Stranu zdravého rozumu (dále jen „SZR“) založil skladatel a producent Mgr. Petr Hanning. „SZR“ byla zaregistrována na začátku března roku 2002. V témže roce se objevila jako kandidující strana do Poslanecké sněmovny. O dva roky později kandidovala do voleb do parlamentu Evropské unie. Svůj program nazývají „volební desatero zdravého rozumu“. V programu, jak už napovídá název, mají vytyčeno 10 základních cílů. V prvním bodu chtějí zrušit zbytečné výhody poslanců a jejich imunitu. Také by chtěli uplatnit přímou volbu prezidenta, hejtmanů i starostů.

¹² Národní strana. [cit. 5. 2. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.narodni-strana.cz/stanovy.php>>

Druhým významným bodem lze považovat společenské problémy. „SZR“ považuje za zbytečné utrácení za zbrojení, přičemž by raději financovali školství, mimoškolní výchovu dětí a mládeže, vědu výzkum a neziskové organizace. Dále v programu uvádí v bodech obnovu venkova, trestní odpovědnost soudců, protikorupční projekt, veřejnou dopravu pro důchodce zdarma apod.¹³ Strana ve volbách do zastupitelstva kraje roku 2008 kandidovala poprvé v hlasovacím lístku č. 32. Ve Středočeském kraji získala necelé jedno procento hlasů. To pro něj znamená, že nezískal žádný mandát a nefiguruje v zastupitelstvu kraje.

Strana důstojného života (dále „SDŽ“) je poměrně novou stranou na politické scéně (zasedací sjezd se konal v březnu 2007). Má středo-levicovou orientaci. Pro zaregistrování nebylo třeba shánět 1 000 podpisů, což je podmínka pro zaregistrování politické strany na Ministerstvu vnitra ČR, protože SDŽ vznikla přeměnou strany Svobodní. Straně předsedá Jana Wolfová (bývalá členka ČSSD).¹⁴ Program strany lze říci jedním slovem DOMOV – demokracie, odpovědnost, morálka, odvaha a vlastenectví. Jde o pojmy, které shrnují rozsáhlé plány „SDŽ“. Jaké témata plánu je možno uvést životní prostředí, daňová soustava, bydlení, zahraniční politika, zdravotnictví, školství, policie a mnoho dalšího. SDŽ v krajských volbách 2008 kandidovala pod číslem 37 a získala pouze 0,43% hlasů.

Strana zdravého rozumu. [cit. 7. 3. 2009]. Dostupné z WWW:

¹³ <<http://www.stranazdravehorozumu.cz>>

Wikipedia. Strana důstojného života. [cit. 8. 3. 2009].

Dostupné z WWW:

¹⁴<http://cs.wikipedia.org/wiki/Strana_d%C5%AFstojn%C3%A9ho_%C5%B4ivota>

Kandidáti na hlasovacím lístku číslo 42 vystupovali pod názvem Volte Pravý blok - stranu za snadnou a rychle odvolatelnost politiků a státních úředníků přímo občany, za nízké daně, vyrovnaný rozpočet, minimalizaci byrokracie, spravedlivou a nezkorumpovanou policii a justici, referenda a přímou demokracií www.cibulka.net, kandidující s nejlepším protikriminálním programem přímé demokracie vy nevěříte politikům a jejich novinářům? No konečně!!! Věřme sami sobě!!! - ale i s mnoha dalšími důvody, proč bychom měli jít tentokrát všichni k volbám, ale - pokud nechceme být znovu obelhání, podvedení a okradení - nevolit žádnou parlamentní stranu vládoucí (post) komunistické kriminální fízlokracie!!! - jenž žádá o volební podporu všechny české občany a daňové poplatníky, kteří chtějí změnit dnešní kriminální poměry, jejichž oběťmi jsme všichni, v jejich pravý opak! V boji mezi dobrem a zlem, pravdou a lží, nelze být neutrální a přesto zůstat slušný!!! Proto děkujeme za Vaši podporu!!! Některá opodstatněná a důležitá slova zvýraznili, např. odvolatelnost (politiků), nízké (daně), vyrovnaný (rozpočet) apod. Hlavním představitelem byl Milan Miki Pešula, který pochází z Kladna a je živnostníkem.

Dělnická strana - za zrušení poplatků ve zdravotnictví je koalicí, kterou tvoří Dělnická strana a Demokratická strana sociální spravedlnosti. Ve volbách do zastupitelstva měli hlasovací lístek č. 53. Hlasovací lístek byl sestaven z 26 kandidátů. Dělnická strana je poměrně mladou politickou stranou. Jedná se o hnutí, které si za cíl klade obhajování zájmů občanů. Jak již název napovídá, jde především o dělníky, ale nejen o ně. Dělnická strana se taky zajímá o zemědělce a nezaměstnané, drobné podnikatele a živnostníky.

5.1 Nezávislí starostové pro kraj

NSK je politické hnutí, které působí od roku 2004 již v šesti krajích (Středočeský, Karlovarský, Liberecký, Olomoucký, Pardubický, Zlínský). Strana se orientuje zejména na komunální politiku na úrovni obcí a regionů. Vytváří prostředí pro nezávislé představitele komunální politiky, pro zastupitele a starosty.

Hlavní myšlenkou, proč NSK ve Středočeském kraji vznikli, byl počet obcí v tomto kraji. V kraji působí asi 70% starostů, kteří jsou bez politické příslušnosti. Mezi těmito starosty došlo k nápadu své síly spojit a hájit zájmy menších obcí a měst. Pro předvolební přípravy vznikl pracovní tým o 10 lidech. Členem týmu byli kandidáti, kteří na hlasovacím lístku obsazovali prvních deset míst. Tito lidé připravovali volební kampaň sami. Příprava probíhala ve skromných podmínkách. Vzhledem k velmi malým finančním prostředkům, se kterými NSK disponovali, nebylo možné přípravy předat profesionální agentuře. Oslovení potenciálních voličů probíhalo pouze prostřednictvím informačních letáků, tiskových zpráv a osobním setkáním.¹⁵

Jejich stěžejním cílem, kterého chtějí NSK dosáhnout, je změna rozpočtového určení daní. Zde vidí problém zejména v tom, že při přerozdělování nepřímých daní (daň z přidané hodnoty, daň z fyzických osob apod.) dostávají malé obce oproti hlavnímu městu 4 - 5x méně peněz. Chtějí usilovat o úbytek dotačních titulů a rozdělit peníze mezi obce např. dle počtu obyvatel nebo velikosti katastru. Dalšími programovými body jsou školství a doprava. Ve Středočeském kraji, především v okolí Prahy, se vyskytl problém

¹⁵ Rozhovor s Mgr. Ludkem Jenišťou ze dne 19. 3. 2009

s umístováním dětí do mateřských a základních škol. NSK by tedy chtělo získat prostředky na rozšíření kapacit těchto zařízení. Doprava ve Středočeském kraji je velmi vytížená a podle toho vypadá mnoho komunikací. NSK bude podporovat výstavbu obchvatů obcí a měst. Tento problém by se dal také řešit efektivním využíváním prostředků z fondů Evropské unie.

V krajských volbách NSK ve Středočeském kraji získali 22 767 hlasů tj. 5,73%.¹⁶ To jim zajistilo 4 mandáty v zastupitelstvu. Vzhledem ke skromné kampani a malým finančním prostředkům lze výsledek první kandidatury považovat za úspěch. Pro neparlamentní stranu, kterou jsou NSK, je velice obtížné dostat se do povědomí voličů a získat potřebné hlasy. Voliči jsou ovlivněni především médii, která nám utváří pohled na politické dění. Média se orientují zejména na politické strany, které působí v Parlamentu. NSK se vložili do souboje dvou nejmocnějších stran. Mezi ODS prezentovanou Ing. Petrem Bendlem a ČSSD, kterou představoval MUDr. David Rath.

Na prosazení a uskutečnění cílů NSK 4 mandáty v zastupitelstvu kraje nestačí. V zastupitelstvu nespojují síly s jinými stranami, protože 4 hlasy pro žádnou ze stran nijak nerozhodují. Tvoří spíše opozici vítězné ČSSD, poněvadž v některých věcech s nimi nesouhlasí. Například ve věci placení zdravotních poplatků za občana. Mgr. Luděk Jeništa to považuje za obcházení zákona a říká: „Pokud Parlament schválil zavedení poplatků, měl by je tedy i on zrušit.“ Neznamena to však, že by s poplatky zcela souhlasil. Nesouhlasí kupříkladu s placením za narozené děti, položky na lékařském receptu. Druhou věcí, se kterou

Volby.cz. [cit. 25. 3. 2009]. Dostupné z WWW:

¹⁶ <www.volby.cz>

NSK nesouhlasí, je to, že kraj respektive ČSSD chce platit za žáky a studenty od září dopravu do škol. „Považuji to za čistý populismus, aby ČSSD získala voliče“ uvedl Mgr. Luděk Jeništa. Avšak šance NSK v obhájení svých cílů nejsou úplně ztracené. Toho, čeho chtějí dosáhnout, se snaží docílit i jinými cestami. Starostové nepůsobí pouze v NSK, ale také v dalších nepolitických uskupeních. O své prosazení a získání potřebných prostředků usilují prostřednictvím Svazu měst a obcí a Sdružením místních samospráv, kterými působí na Vládu a Ministerstvo financí.

NSK jsou politickým hnutím, které se snaží dál konat. Snaží se o celorepublikové hnutí (dnes působí v 6 krajích). Od února roku 2009 se NSK přejmenovali na Starostové a nezávislí („STAN“). Nejde o uskupení dvou různých stran, ale pouze o změnu názvu. Předsedou tohoto politického hnutí je Petr Gazdík (starosta obce Suchá Loz, zastupitel Zlínského kraje). V červnu 2009 STAN budou kandidovat ve volbách do Evropského parlamentu a kandidátem bude Jaromír Štětina.¹⁷ Příští rok čekají starosty komunální volby a za rok a půl by NSK respektive STAN chtěli kandidovat v Parlamentních volbách. Těmito kandidaturami mají STAN větší šanci se dostat do podvědomí voličů a více se zviditelnit. Také je to určitá šance získat nějaké peněžní prostředky za získané hlasy.

Starostové a nezávislí. [cit. 19. 3. 2009]. Dostupné z WWW:

¹⁷ <<http://www.starostove-nezavisli.cz/volby/kandidati>>

6. VOLEBNÍ VÝSLEDKY A POVOLEBNÍ VYJEDNÁVÁNÍ

6.1 Volební výsledky

Ve volbách do zastupitelstva Středočeského kraje se za rok 2008 volilo 65 členů. Z celkových 967 991 zapsaných voličů se k volební urně dostavila necelá polovina, tj. 42,14%. Ze 14 kandidujících stran mandáty získaly 4 strany. Jsou jimi Česká strana sociálně demokratická, Občanská demokratická strana, Komunistická strana Čech a Moravy a Nezávislí starostové pro kraj.

Česká strana sociálně demokratická v roce 2008 získala 35,16% všech platných hlasů a v zastupitelstvu obsadila 26 křesel. ČSSD vyhrála ve všech volebních krajích. Oproti předcházejícím volbám výrazně posílila. V roce 2004 a 2000 získala shodně 12 mandátů.

Přehled získaných mandátů ČSSD

Rok	Získané mandáty
2000	12
2004	12
2008	26

(Zdroj: www.volby.cz)

Občanská demokratická strana získala v posledních krajských volbách 32,81%, což jim zajistilo 25 křesel. Pro ODS to znamená výrazný propad se ztrátou 7 mandátů vůči roku 2004. ODS v tomto kraji však byla nejúspěšnější. V ostatních krajích (mimo Prahu, kde se volby letos nekonaly) tolik mandátů nezískala.

Přehled získaných mandátů ODS

Rok	Získané mandáty
2000	21
2004	32
2008	25

(Zdroj: www.volby.cz)

Komunistická strana Čech a Moravy obsadila 10 křesel. Počet jejích získaných mandátů od roku 2000 postupně klesá.

Přehled získaných mandátů KSČM

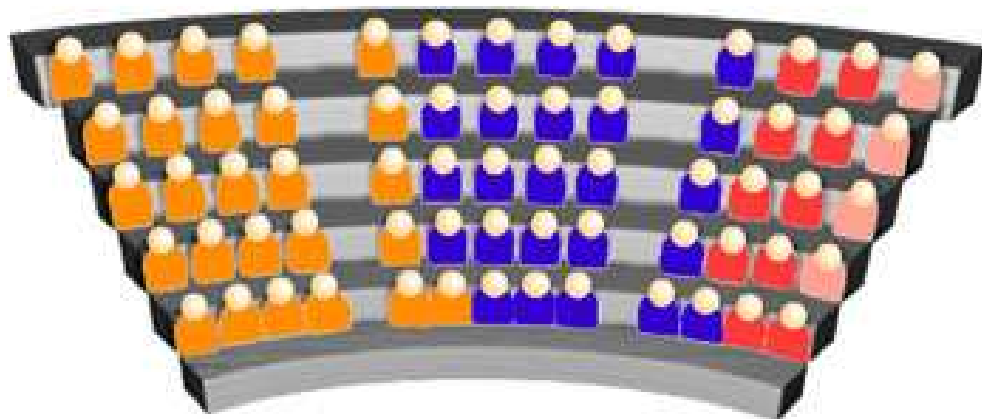
Rok	Získané mandáty
2000	16
2004	14
2008	10

(Zdroj: www.volby.cz)

Nezávislí starostové pro kraj získaly sice pouze 4 křesla, ale vzhledem k jejich skromné kampani lze výsledek považovat za úspěšný. NSK v tomto roce ve Středočeském kraji kandidovali poprvé.

V předcházejících volbách se do zastupitelstva Středočeského kraje dostalo Sdružení nezávislých kandidátů a Evropští demokraté (zisk 3 mandátů). Letos kandidovali v Koalici pro Středočeský kraj společně s KDU-ČSL. Do zastupitelstva 2008 se nedostali.

*Zobrazení zastoupení jednotlivých volebních subjektů
v zastupitelstvu Středočeského kraje 2008*

Barva	Mandátů	Strana
	26	Česká strana sociálně demokratická
	25	Občanská demokratická strana
	10	Komunistická strana Čech a Moravy
	4	Nezávislí starostové pro kraj

(Zdroj: http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/volby/Volby_2008)

6.2 Povolební vyjednávání

Česká strana sociálně demokratická vyhrála krajské volby ve všech regionech a celkem získala 280 z celkového počtu 675 krajských zastupitelů. Podle médií ČSSD vyjednávala zejména s KDU-ČSL a s KSČM. Jednání proběhlo i s ODS, která získala 180 mandátů.¹⁸ Pro ODS to znamenalo velikou porážku, propad a její nejhorší výsledek za jejího trvání.

Po těsném vítězství ČSSD v čele s MUDr. Davidem Rathem v krajských volbách Středočeského kraje, kde získala 26 mandátů, volby definitivně neskončily. ČSSD chtěla v kraji menšinovou vládu. Za tohoto předpokladu se ČSSD snažila vyjednat takové podmínky, ve kterých by zbylé strany byly ochotné tolerovat její vládu. Pro získání většiny kraje by se vítězná strana musela dát do koalice buďto s ODS nebo s KSČM. S Nezávislými starosty a jejich získanými 4 mandáty by ČSSD nezískala rozhodující hlasy, ale k vyjednávání také došlo.¹⁹

Před volbami se Petr Bendl a David Rath jevíli jako neústupní sokové. Podle jejich postojů také skončilo jejich povolební vyjednávání. První jednání ČSSD a ODS se konalo následující den po ukončení voleb a zveřejnění výsledků (tj. v neděli 19. 10. 2008). Vzhledem k programu a k postavení stran došlo k odlišným postojům a vyjednávání

IHNED, domácí zpravodajství. (cit. 24. 3. 2009). Dostupné z WWW:
¹⁸<<http://domaci.ihned.cz/c1-29163230-sledujeme-maraton-povolebnich-vyjednavani-odstartoval>>

IHNED, domácí zpravodajství. [cit. 5. 2. 2009]. Dostupné z WWW:
¹⁹<<http://domaci.ihned.cz/c1-29169820-rath-a-bendl-pred-par-dny-souperi-nyni-partneri-v-jednani>>

skončilo neshodou.²⁰ MUDr. David Rath prosazoval menšinovou vládu, ale Ing. Petr Bendl měl své představy. ODS by souhlasila s většinou ČSSD v krajské radě výměnou za křeslo hejtmana. To se samozřejmě vítězná ČSSD nemohlo líbit. MUDr. Rath uvedl: „Strana, která prohrála volby, si jistě nemůže myslet, že bude mít hejtmana kraje“.²¹ Další jednání dopadla podobně. ODS se tak stáhla do opozice a považovala další vyjednání s vítěznou stranou za zbytečné.

Zároveň probíhalo povolební vyjednávání ČSSD také s KSČM. I zde se snažil MUDr. David Rath vyjednat pro sebe menšinovou vládu s podporou. Po neshodě s ODS byla jedinou možností spolupráce s KSČM. Komunistická strana požadovala své zástupce v krajské radě. Z počátku se obě strany domáhaly svého a žádná z nich nechtěla ustoupit. V programových záležitostech, tj. ve zdravotnictví a americkém radaru v Brdech, si obě strany rozuměly.²² Po dalších jednání se strany společně dohodly. KSČM se rozhodla, že budou menšinovou vládu ČSSD podporovat. Komunistická strana sice nezískala místo v radě, jak z počátku požadovala, ale má své zástupce v komisích rady a ve výborech.

IHNED, domácí zpravodajství. [cit. 24. 3. 2009]. Dostupné z WWW:
²⁰<http://domaci.ihned.cz/c1-29169820-rath-a-bendl-pred-par-dny-souperi-nyni-partneri-v-jednani>

CT24, domácí politika. [cit. 24. 3. 2009]. Dostupné z WWW:
²¹<http://www.ct24.cz/domaci/politika/32836-povolebni-vyjednavani-v-krajich-zacina-bendl-by-chtel-zustat-hejtmanem/>

IDNES, zprávy. [cit. 24. 3. 2009]. Dostupné z WWW:
²²http://zpravy.idnes.cz/rath-zatim-neuspel-u-komunistu-bendla-obvinil-z-povolebnich-cachru-lfv-/domaci.asp?c=A081027_133902_domaci_lpo

K jednání za účelem získat další podporu menšinové vlády ČSSD došlo s neparlamentní stranou Nezávislí starostové pro kraj. Jednání nebyla tak obsáhlá a důležitá jako v případě jednání s ODS a KSČM, protože mandáty (tj. 4), které NSK získali, nebyly pro sociální demokraty rozhodující. Ve většině případů se jednalo spíše o schůzky informativní nežli vyjednávací.²³

Jako další možnost se také naskytovala velká koalice ČSSD, ODS a NSK, kdy by KSČM byla opoziční. Tato formace však nebyla uskupena, protože mezi ČSSD a ODS nedošlo ke shodným názorům a k následné dohodě. A ani NSK se v některých záležitostech neshoduje s programem ČSSD (např. proplácení zdravotních poplatků a doprava pro studenty).

Po ukončení vyjednávání a dohodě ČSSD a KSČ o vzájemné spolupráci přišla na řadu volba hejtmana. Hejtmanem byl koncem listopadu zvolen MUDr. David Rath, kterého podpořilo 36 zastupitelů (z 65 možných). Plně ho jednoznačně podpořila jeho strana (ČSSD) a domluvená Komunistická strana. Nový hejtman tak nahradil stávajícího Ing. Petra Bendla, který kraj řídil ve dvou předchozích volebních obdobích (od roku 2000 - 2008).²⁴

Benešovsko, Inko. [cit. 24. 3. 2009]. Dostupné z WWW:

²³<<http://www.benesovsko.info/cs/clanky/jedna-starosta-vlasimi-s-davidem-rathem>>

Středočeský kraj. [cit. 24. 3. 2009]. Dostupné z WWW:

²⁴<<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/instituce/tiskove-informace/tiskove-zpravy/stredocesky-hejtmanem-byl-zvolen-david-rath.htm>>

7. ZÁVĚR

Cílem práce bylo zjistit, jaké možnosti mají neparlamentní strany v krajském volebním boji. Práce nebyla zaměřena pouze na vlastní volební výsledky těchto stran, ale také na jejich úlohu v povolebním vyjednávání.

Práce ukázala, že neparlamentní strany mají v krajských volbách ve Středočeském kraji šanci uspět. Dokázali to Nezávislí starostové pro kraj, kteří i v tak silné konkurenci, jakou je ODS a ČSSD, získali pro sebe 4 mandáty. Základním úspěchem bylo překročení stanovenou 5% hranici. To se NSK povedlo i přes malé finanční prostředky, kterými mohli disponovat, a skromnou kampaň. Jejich jednoznačnou výhodou bylo jejich úzké spojení s komunální politikou, kterou naznačoval název „Nezávislí starostové“ a to, že v NSK působí jen starostové (místostarostové) obcí, kteří mají k lidem blízko. Navíc se u lidí projevuje nechuť z politického dění na celorepublikové úrovni. Bohužel však nezískali dostatek mandátů na to, aby mohli nějak výrazněji prosadit své cíle. Těch se však starostové snaží docílit i jinými cestami (př. Svaz obcí a měst). Ani po krajských volbách se NSK nestahuje do pozadí a snaží se pracovat dál. Do budoucna se připravují na kandidaturu ve volbách do Evropského parlamentu a do Poslanecké sněmovny. Ve Středočeském kraji v roce 2008 kandidovalo 14 politických subjektů. Hlavní roli zde sehrála Občanská demokratická strana a Česká sociálně demokratická strana.

Už před samotnými volbami bylo jasné, že to bude ostrý boj, ve kterém hlavní roli sehraje Ing. Petr Bendl a MUDr. David Rath. Pro ČSSD to nakonec dopadlo vítězně s 26 získanými mandáty. ODS v krajských volbách ve Středočeském kraji propadla. Na vítěznou ČSSD ztratila jeden mandát a oproti předcházejícím volbám přišla o 7 mandátů méně. Dalšími stranami, které se dostaly do zastupitelstva v roce 2008 je Komunistická strana Čech a Moravy s 10 mandáty a zmiňovaná neparlamentní strana Nezávislí starostové pro kraj se 4 mandáty.

8. POUŽITÁ LITERATURA

ČMEJREK, J.: *Obce a regiony jako politický prostor*. 1. vydání. Praha : Alfa, 2008. ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, J, KOPŘIVA R. *Základy veřejné správy*. Praha: Reprografické studio PEF ČZU, 2007. ISBN 978-80-213-1626-3

FIALA, P., STRMISKA, M. (eds): *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. 1. vydání. Brno: CDK, 2005. ISBN: 80-7325-074-8.

KOUDELKA, Z.: *Obce a kraje - podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vydání. Praha : Linde, 2001. ISBN 80-7201-272-X.

MRKLAS, L. (ed.) a kol. *Krajské volby 2000: fakta, názory, komentáře*. 1. vydání. Praha: CEVRO, 2001. ISBN 80-238-6750-4.

Volební zákon č. 130/2000Sb., o volbách do zastupitelstev krajů.

Výroční zpráva 2007 Středočeského kraje.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Středočeský kraj.

<www.kr-stredocesky.cz/portal>

Encyklopedie Wikipedie. Strana důstojného života.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Strana_d%C5%AFstojn%C3%A9ho_%C5%BEivota>

Týden. Domácí politika. Nezávislí starostové pro kraj.

<http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/nezavisli-starostove-ve-volbach-chceme-deset-procent_54363.html>

Národní strana.

<<http://www.narodni-strana.cz>>

Zpravodajský server hospodářských novin. Ihned.

<<http://domaci.ihned.cz/c1-29169820-rath-a-bendl-pred-par-dny-souperi-nyni-partneri-v-jednani>>

Strana důstojného života.
<<http://www.stranadustojnehozivota.cz>>

Strana zdravého rozumu.
<<http://www.stranazdravehorozumu.cz/>>

Kniha seznamů.
<<http://www.knihaseznamu.cz/Stredocesky-kraj>>

Volby.cz.
<www.volby.cz>

Starostové a nezávislí.
<<http://www.starostove-nezavisli.cz/volby/kandidati>>

Ihned, domácí zpravodajství.
¹<<http://domaci.ihned.cz/c1-29169820-rath-a-bendl-pred-par-dny-souperi-nyni-partneri-v-jednani>>

CT24, domácí politika.
<<http://www.ct24.cz/domaci/politika/32836-povolebni-vyjednavani-v-krajich-zacina-bendl-by-chtel-zustat-hejtmanem/>>

Idnes, zprávy.
<http://zpravy.idnes.cz/rath-zatim-neuspel-u-komunistu-bendla-obvinil-z-povolebnich-cachru-lfv-domaci.asp?c=A081027_133902_domaci_lpo>

Benešovsko, Info.
<<http://www.benesovsko.info/cs/clanky/jedna-starosta-vlasimi-s-davidem-rathem>>

JINÉ

Neformální rozhovor s Mgr. Luděkem Jenišťou.

9. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Výsledky voleb za Středočeský kraj 2008

Příloha č. 1

Výsledky voleb za Středočeský kraj 2008

Strana		Platné hlasy	
Číslo lístku	název	celkem	v %
1	KSČM	54 594	13,75
5	Středočeši	6 511	1,64
9	Nezávislý starostové pro kraj	22 767	5,73
18	Strana zelených	11 926	3,00
27	Národní strana	1 628	0,41
28	Nejen hasiči a živnostníci pro kraj	2 444	0,61
32	Strana zdravého rozumu	3 264	0,82
35	Koalice pro Středočeský kraj	13 671	3,44
37	Strana důstojného života	1 726	0,43
42	Volte Pravý blok	3 530	0,88
47	ODS	130 242	32,81
48	ČSSD	139 564	35,16
53	Dělnická strana	4 070	1,02
54	Konzervativní koalice	936	0,23
Celkem		396 873	